

Erneute sowjetische Angriffe bei Melitopol gescheitert

Vergebliche feindliche Angriffe in Süditalien — Erhebliche Beute bei der Säuberung der Halbinsel Istrien

Aus dem Führerhauptquartier, 10. Okt. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Bei und nördlich Melitopol hat der Feind nach Heranführung neuer Kräfte seine Angriffe wieder aufgenommen. Sie scheiterten trotz des Einsatzes starker Infanterie- und Panzerverbände.

An der übrigen Ostfront führten die Sowjets zahlreiche örtliche Angriffe, die abgewiesen wurden.

Die Luftwaffe griff die feindlichen Nachschubverbindungen an und vernichtete unter anderem zehn Transportzüge. Bei zwei eigenen Verlusten wurden gestern 49 Sowjetflugzeuge abgeschossen.

Hauptmann Nowotny erhöhte durch acht Abschüsse die Zahl seiner Luftsiege auf 231. Das Jagdgeschwader 54 meldet seinen 6000. Luftsieg.

In den Kämpfen am Kubanbrückenkopf hat sich das schlesische Grenadierregiment 667 unter Führung des Oberleutnants Guttenbach besonders ausgezeichnet.

In Süditalien griff der Feind in einigen Abschnitten des südlichen Apennin vergeblich an. An der übrigen Front herrschte nur beiderseitige Artillerie- und Stoss-truppstätigkeit.

Bei der Säuberung der Halbinsel Istrien verloren die feindlichen Banden bisher über 4000 Tote, 6850 Gefangene, 32 Geschütze, über 2000 Handfeuerwaffen und mehr als 100 Kraftfahrzeuge.

In den Gewässern des Dodekanes versenkten deutsche Sturzkampfflugzeuge aus feindlichen Flottenverbänden einen Zerstörer und beschädigten einen Kreuzer durch mehrere Bombentreffer schwer.

Nordamerikanische Bombenverbände griffen am gestrigen Tage einige Orte im Küstengebiet der Ostsee, darunter Anklam und Gotenhafen, an. Jagdgeschwader und Flakartillerie schossen nach bisherigen Meldungen aus den feindlichen Verbänden 62 schwere viermotorige Bomber heraus, 13 eigene Jagdflugzeuge gingen in erbitterten Luftkämpfen verloren. Ein Teil der Besatzungen ist gerettet.

Die Sicherungsfahrzeuge eines deutschen Geleits beschädigten im Kanal zwei britische Schnellboote schwer. Mit dem Verlust eines der Boote ist zu rechnen.

In der vergangenen Nacht warfen einzelne britische Bomber planlos einige Sprengbomben im norddeutschen Raum.

Ponovni sovjetski napadi pri Melitopolu spodleteli

V južni Italiji je sovražnik zamen napadal — Znatni plen pri čiščenju istrskega polotoka

Iz Führerjevega glavnega stana, 10. okt. Nemško vrhovno poveljstvo javlja:

Pri Melitopolu in severno od tod je sovražnik po pritegnitvi novih sil spet začel svoje napade. Kljub uporabi močnih pehotnih in oklepnih sil so se izjavili.

Na ostalem vzhodnem bojišču so Sovjeti izvedli številne krajevne napade, ki so bili zavrnjeni.

Letalstvo je napadalo sovražnikove zvezice za dovoz in uničilo med drugim 10 prevoznih vlakov. Pri dveh lastnih izgubah je bilo večeraj sestreljenih 49 sovjetskih letal.

Stofnik Nowotny je povisal s osmimi odstrelili številu svojih letalskih zmag na 231. Lovska jata št. 54 javlja svojo 6000. zmago v zraku.

V borbi ob kubanskem mostišču so se posebno odlikovali šlezjski grenadirski polk št. 667 pod vodstvom polkovnika Guttenbacha.

V južni Italiji je sovražnik zamen napadal na nekaterih odsekih južnih Apennin. Na ostalem bojišču je bilo samo oboje.

stransko delovanje topniških in napadalnih oddelkov.

Pri čiščenju istrskega polotoka so sovražne tolpe do sedaj izgubile nad 4000 mrtvih, 6850 ujetih, 32 topov, nad 2000 ročnih orožja in nad 100 motornih vozil.

V vodah okrog Dodekanesa so nemški sturmoglavci iz sovražnih pomorskih oddelkov potopili neki rušilci in v več bombnih zadetkih hudo poškodovali neke križarke.

Ameriški bombniki so večeraj podnevi napadli nekatere kraje na obalnem področju Vzhodnega morja, med njimi Anklam in Gdinijs. Lovski oddelki in protiletalsko topništvo so po dosedanjih vesteh iz sovražnikovih oddelkov sestrelili 62 težkih sturmoglavcev. V ogroženih letalskih bojih je bilo izgubljenih 12 lastnih lovcev. Del njihovih posadk je rešen.

Zaščitne enote nemškega ladijskega sprevoda so hudo poškodovale v Rokavskem prelivu dva angleška hitra čolna. Z izgubo enega od njiju je treba računati.

Preteklo noč so posamezni angleški bombniki odvrkli brez načrta nekaj rušilnih bomb na severno Nemčijo.

NUOVI ATTACCHI SOVIETICI PRESSO MELITOPOL RESPINTI

Dal Quartier generale del Führer, 10 ottobre 1943. Il Comando Supremo tedesco comunica:

Presso e a nord di Melitopol il nemico, conducendo nuove forze, ha ricominciato i suoi attacchi. Nonostante l'impiego di forti reparti di fanteria nonché di quelli corazzati gli stessi non ebbero successo.

Sul rimanente fronte orientale i sovietici hanno lanciato numerosi attacchi locali i quali furono respinti.

La Luftwaffe ha attaccato le retrovie di rifornimento nemiche annientando tra l'altro 10 treni da trasporto. Perduti due propri velivoli ieri sono stati abbattuti 49 apparecchi sovietici.

Il capitano Nowotny aumentò, segnalando otto nuovi velivoli abbattuti, il numero delle proprie vittorie aeree a complessive 231. Lo stormo di caccia No 54 comunica la sua 6000 a vittoria aerea.

In combattimenti presso la testa di ponte di Cuban si è particolarmente distinto il reggimento granatieri No 667 di Slesia sotto il comando del tenente colonnello Guttenbach.

In Italia meridionale il nemico in alcuni settori dell'Appennino meridionale attaccava senza successo. Dal fronte rimanente si segnalano soltanto attività di artiglieria e di reparti d'assalto da ambo le parti.

Durante il rastrellamento della penisola d'Istria le bande nemiche perdettero finora

oltre 4000 morti, 6850 prigionieri, 32 cannoni, oltre 2000 armi manuali e più di 100 automezzi.

Nelle acque del Dodecaneso gli Stuka tedeschi hanno affondato da reparti navali nemici un cacciatorpediniere e gravemente danneggiato un incrociatore con parecchie bombe.

Reparti nordamericani di bombardamento attaccarono ieri alcune località nel littorale del Mare Baltico, tra altre Anklam e Gotenhafen. Stormi di caccia e artiglieria controaerea abbatterono, secondo quanto si comunica finora, dai reparti nemici 62 quadrimotori pesanti. Sono stati perduti 12 propri caccia in accaniti combattimenti aerei. Una parte degli equipaggi è salvata.

Unità di scorta di un convoglio tedesco danneggiavano nella Manica gravemente due «Mass» inglesi uno dei quali deve ritenersi perduto.

La notte scorsa singoli bombardieri britannici sganciarono a casaccio alcune bombe dirompenti nella Germania settentrionale.

Arabako prebivalstvo v Palestini gleda po strani početje judov in se hudeje nad tem, da Angličani nič ne store, ko judje načrtno izrivajo Arabce in jim kradejo zemljo. Arabci tudi dolže jude, da so krivi prehranske stiske v deželi, piše angleški delavski list »Daily Herald«.

„Prišla je ura, ko nam gre za biti ali ne biti“

Tehne in odkritosrčne besede pisatelja Kocipra na nedeljski manifestaciji slovenskih domobrancev

Včerajšnji propagandni obhod slovenskih domobrancev, pri katerem so prvi nosili domobranksko zastavo v naših barvah, je bil za široko javnost prav za prvi zunanji izraz našega novega narodnega in političnega položaja, ki nam je bil omogočen po uvidevnosti velike Nemčije ter njenega vodja. Slovenci imamo zdaj priliko, da v slojni in enotni volji oblikujemo v obnovljenem redu in miru svojo usodo in pomagamo tudi oblikovati obraz nove Evrope.

Ta prilika, ki jo nudi slovenskemu narodu velika Nemčija, zahteva od nas poštenega in odkritosrčnega mišljenja ter lojalno stališče do države, ki nudi slovenskemu ljudstvu potrebno varstvo ter mu ustvarja pogoje, ki zagotavljajo Slovincem srečno budočnost. Zavedati se moramo, da nam to zagotavljajo samo ti in noben drugi pogoj. Nemški vojak, ki je poznan kot najhrabrejši in najpogumnejši bojevnik na svetu, je prišel v našo deželo, da bo z ostro nabrušenim mečem trdo obračunal z vsim tolovaji.

Naloga slovenskih domobrancev je v tem vojaku videti zgled bratrega boreca zoper boljševizem in bogatstvo. Velika Nemčija je, česar se zaveda danes ves svet, edini branik zoper boljševizem in zoper tisto, kar boljševizem svetu in nam pravi.

Zato je častna zadeva vsakega sposobnega Slovence, da stopi med slovenske domobrane in se pod poveljstvom lastnih voditeljev ob strani nemškega vojaka bori zoper boljševiško pošast ter boljševizmu na naši zemlji za vselej naredi konec.

Izraz tega položaja in tega prepričanja je bila včeraj domobrankska manifestacija po ljubljanskih ulicah in pred pošto, združena s radijsko oddajo, po kateri je mladi slovenski pisatelj Stanko Kociپر imel možat, navduševalen govor, iz katerega povzemamo naslednje važne misli:

Gre za biti ali ne biti.

Slovenskega imena nevredna strahopetnost in podlost je, da toliko in toliko tako zvanih vodilnih slovenskih mož zmanjuje z rameni. — Kadar se narod obrača nanje, ga odpravljajo s klavirni: »Bomo videli!«, ali pa celo sami stikajo za izjavami živčnega poučnega razpoloženja, da bi za njim mogli ostati neopazno na oprezovalju. Ze od vsega začetka je njihov strahopetni »bomo videli« sodegovoren za peklensko zaroto, ki so jo proti ubogemu, malemu slovenskemu narodu v sodelovanju skovali tujerodni izdajalci z domačimi izkoreninjenici. O tem danes ni niti najmanjšega dvoma več. Če je kdo prej še dvomil, osmega septembra 1943., prvi dnevi po njem, novi pokolji zvezanih tujih in domačih zarotnikov, Dolenjska sama o tem verodostojna priča. Če bi že v začetku vsi odklonili strupeni opoj komunistične pošastne propagande in odprli oči, kdo se je namenil, da nas »osvobodí«, ne bi bilo niti desetine tega gorja, ne bi bilo mrzličnega strahu opreznih in bi bilo prihranjeno tudi to, kar bo po nujnosti položaja še prišlo, to, kar v strašni resničnosti stavi pred slovenski narod usodno vprašanje: Biti ali ne biti.

Pa so še v Ljubljani ljudje, ki ne sprejedaajo, še podtalno hujskajo, ali pa ne vedo, da so sedaj tu domobranci, fantje, iz naroda, ki so mu oni šli s pestjo kot pozdravom naproti.

Slovenski domobranci niso in ne bodo nikomur na svetu zaščitnica, pač pa bodo slovenskemu narodu ščit! In še to: Bodočnost bo odobrila ono plat, kjer so združene vse tvorne narodove sile. Tu so domobranci, tam so nihilistični mednarodni zarotniki. Tu je organiziran slov. narod, tam je to l.p.a., ki svoje nabornike zaprige ne na slovenstvo ali vsaj na slovanstvo, da o Bogu, ki je itak izključen, niti ne govorimo, ampak na rdečo armado, na Stalina.

Takoj v začetku so zavedni Slovenci, ne glede na politična mišljenja, opozarjali na nesmiselnost aktivnega poseganja v borbo velikih in trdih, da je sedaj naša edina naloga, prihraniti čim več slovenske krvi. Toda pametnejši so bili zaslepljeni, ki so od ust do ust prenašali komunistično modrost: »Veste, žrtve in borba, vse to mora biti. Zato pri nas mora biti nered.«

Danes tudi razumemo komunistični pozdrav, zakaj ga niso skovali v rečenico: »Smrt okupatorju,« ampak »Smrt fašizmu!« Tako so komunisti Slovenije ubogo, dobro slovensko ljudstvo in njegovo premoženje žrtvovali tuji zaroti za tuje politične koristi, da bi jih zato posadila na hrbet slovenskemu narodu.

Sedaj bi pa seveda zopet morali po njihovem izdajalskem evangeliju vsi Slovenci, ki ne čutijo komunistično, klati vojake nemške vojske ter klicati na narod še večje nesreče. Kot da gorja in bolečine še ni dovolj! — Nemška vojska ni prišla v Ljubljano z napadalnim namenom, ampak po zahtevi položaja, da po kapitulaciji italijanske vojske na tem ozemlju vzdrži in vzpostavi javno varnost. Toda nemški vojak je dovolj močan, da se ne bo pustil motiti pri izvajanju svojih načrtov od pešice druhali, če je bil zmoežen razorožiti armade in očistiti najbolj oddaljena ozemlja. To so dejstva, ki jih priznava ves svet. Nihče na svetu pa ne more zahtevati od slovenskega naroda še večjih žrtv zgolj zato, da bi nas kominterni hvalila.

Z nihčerm torej ne morejo opravičiti svoje borbe, kaj šele poboj!

In še naprej dajejo mednarodni zarotniki na slovenski meji povode za rušenje in krvavitve, da si prisrčijo — »potrebne žrtve«. Ljubljanski promenadej polizani in mamini ljubljenci, smrkavi eleganti in pocesne modrijanke, ki nisoar ne žrtvujejo, jim dajejo pravi Strahopetni špekulant! pa plaho letajo za tem neodgovornim — »javnim mnenjem«. Toda ni daleč čas, ko bomo vse one, ki niso nisoar žrtvovali, iz oči v oči vprašali, komu so bile potrebne te žrtve!

Tako očitno je vse to, pa je vendar naš narod pripeljal do usodnega razpolja: Biti — ne biti, da se človeku zdi, kot da je res sam satan obsedel to ubogo ljudstvo.

Stojimo pred odločitvijo: Za boljševizem in v žrtvah tu revoluciji malega naroda zapraviti vse — da bo za nami ostal le spomin, ali se postaviti proti njemu in v edinstvi rešiti, kar je še v naši moči, ker bo v nasprotnem primeru padla na nas strahotna, odločujoča nesreča, ki je večji del dobrega slovenskega naroda ni povzoro.

Zlagana zavezniška propaganda glede bodoče usode Rima

Lizbona, 11. okt. DNB. Angleška poročevalska agencija je dobila od »New York Timesa« poročilo, da bo skušal general Montgomery izkoristiti vsako možnost, da bo nemško vojsko odgnal od Rima in s tem preprečil, da ne bi italijanska prestolnica postala prizorišče odločilnega boja. Rima ne bo mogoče rešiti s čudežem in malo je upanja, da bi mu Nemci prizanesli. Hočejo ga uničiti ali narediti za cilj angleško-ameriških topov, ker vedo, da je to mesto za nasprotnika dragoceno. Vedo, da se to mesto in vse, kar je v njem, izgubili za zmerom. Bolj kakor pri vsakem drugem mestu in kraju, za katerega smo se mi borili, smo podzvestno čutili, da je Rim simbol čistega, za kar smo se mi in Nemci borili. Ako premočimo razvoj in potek boja, potem vemo, da bo celo tedaj, ako bi postal središče bojev, Rim ostal večno mesto, pred čigar vrati bomo stražili med bojem za ohranitev vrednosti tega osrednjega simbola. Rim je nesmrten dokaz za to, da kultura ne more propasti. Kajti človeški duh je zmerom pripravljen braniti jo.

S tem zoprim izlivom hinavstva in zavijanja skušajo ameriško vojsko prikazati kot zaščitnico italijanske kulture, medtem ko nemške vojske slikajo kot divjake. Očitno so že pozabili, da niso imeli angleški in ameriški bombniki, ki so obiskali Rim pred Badoglijevo izjavo in brezobzirno metali bombe, nobenih pomislekov in nobenih

šil. Kajti naravnemu razvoju dogodkov se ni več mogoče zoperstaviti!

Pa še nekaj. Zgodovina nam v svoji nezmožljivosti priča, da vse, kar ni v skladu z narodnimi interesi, propade. — Zakaj torej žrtve! — Ne pustimo, da bi ljudje, ki so tako skrunili slovensko ime in pripeljali naš narod v takšno nesrečo, za svoje osebnostne namene žrtvovali vse, za čemer smo toliko časa hrepeneli in v čemer smo videli svojo uresničeno srečo, česar pa razbiti narod ne bo nikoli dosegel!

Le ko bo očistili z naše časti in naše zavesti boljševiški madež, le kadar bomo rešeni zmešanega boljševiškega terorja, takrat šele bo v harmoniji naših čustev naša želja po svobodi in miru dobila za nas pravi smisel.

Govornik je svoja izvajanja zaključil takole:

Dovolj iskreno, dovolj jasno in tudi zadosti sem govoril za one, ki hočejo razumevati.

Če pa sem s temi besedami kaj zagrešil proti svojemu narodu, naj me podzemi sodniki znova obsodijo! Nikogar nimam razen matere in naroda. Ker poznam slovenske matere, želim le to, da ne bi kdaj hodile po gozdovih iskati grobov svojih sinov, ki so jih mednarodni zločinci izrgali iz njihovega materinskega objema. Prosim Boga, da ne bi zakasneli zaslepljeni hodili jokati na grob, kjer je pozabljen in zavrnjen počival samo spomin na slovenski narod, na grob, ki ga danes s takšnim navdušenjem in zavezanimi očmi pomagajo kopati. Zakaj že danes se odloča o biti — ali ne biti.

Slovenski domobranci! Vi pa se ne plašite ničesar! Na vas, ki ste odvrkli vse oziroma, čaka narod, da za ruševinami prinese rodo in novo upanje. Ne bojte se ničesar. Nikogar ni na svetu, ki bi vas zaradi vašega nastopa mogla obsoditi! V vaših namenih je sveta slovenska stvar! Naj se razvevate po vaših žrtvah! Zakaj nekoč se bodo odnosi med partizanstvom in slovenstvom še bolj razjasnili! Ne poslušajte ne na levo, ne na desno. Ti, ki vas danes bližajo in pljujejo na vas, bodo nekoč spregledali in vas hoteli blagosloviti. Toda takrat njihovega blagoslova ne boste potrebovali, ker ho njim samim v preklestvo! Takrat boste heroji! Ker bo prišel čas, ko bo svet razumel veliko skrivnostno žrtve. Nekoč bi vsi ti radi šli za vami, pa ne bodo več mogli. Vsakdo bo dobil plačilo po zaslužnjaku!

Zato pa, domobranci, glavo pokonci! Zravnani in ponosni krepko primite slovensko zastavo in pojditte preko njih, naprej, narod hranjati!

Die Bilder zeigen einige Momente aus dem propagandistischen Aufmarsch der slowenischen Landwehr in Laibach. — Prizori z včerajšnje domobranske manifestacije v Ljubljani. — Momenti dalla manifestazione dei domobranci sloveni a Lubiana.

»Narod naš umreti noče«

Včerašnji zbor novih domobranskih prostovoljcev, ki so si pripeli slovenske tribarvnice, se je razvil v prepričevalno manifestacijo domobranske misli — Cvet naše idealne mladine je s slovensko zastavo stopil pred Ljubljano in dal vsem vzgled pripravljenosti, ki jo terjata od nas slovenski narod in njegov obstoj

Ljubljana, 10. oktobra.

»Pest je klena, srce je vroče, narod naš umreti noče,« tako je zaorilo danes dopoldne od erdenje tehnične šole po Cezovi cesti do ponosne štenjakobse cerkve. »Srce je vroče, narod naš umreti noče,« je odmevalo po ljubljanskih ulicah, po katerih se je okrog pol enajstih razvil mogočen sprevid novih domobranskih prostovoljcev, ki so ei po dolgem času danes spet pripeli na aukcije in za klobuk slovenske zastave, ponos naših domobrancev. Zbor se je razvil v prepričevalno manifestacijo domobranske misli, kakršne si nihče ni niti najmanj zamisljal, še manj pa pripravljali. Zato je Ljubljana to tudi tako presenetilo: vse presenetilo, tudi našo pozitivno nacionalno javnost.

Okrog osem sto novih prostovoljcev je med prepevanjem slovenskih pesmi korakalo za slovensko zastavo in nas vse prijetno ogrelo s svojim zgledom pripravljenosti, ki jo od vseh narodno zavednih Slovencev terjata slovenski narod in njegov obstoj. Cvet naše idealne mladine je stopil pred slovensko Ljubljano in ji dovolj glasno odkril svoje cilje. Mladina je nastopila, polna ognja in ljubezni do naše rodne grude, pripravljena, da se v kratkem času pridruži domobranskim borcem. Njihova grla so zaorila in iz njihovih prs se je razvil kakor iz duše mogočen val navdušenja, ki je vzkipev v narodni himni in njenem tako globokem pomenu:

»Naprej zastava slave, na boj junaški kri, za blagor očetnjave, naj puška govori! Z orožjem, z desnico nesimo vragu grom, zapisat v kri pravico, ki terja jo naš dom!«

Ljudstvo je pozdravljalo slovensko zastavo in vzklikalo prostovoljcem

V duhu resnosti, ki jo zahtevajo resni časi, je povorka krenila med navdušenim petjem slovenskih domoljubnih pesmi na Stari trg, kjer se je zbrala že množica, ki je slišala ognjevit fantovsko himno. S ponosnim korakom in z jasnim čelom so fantje stopali za slovensko zastavo in pesem je donela po ulicah in se razlegala daleč v notranjost mesta, kamor se je pomikal med spalirjem ljudstva bataljon domobrancev-prostovoljcev.

Kjer koli se je pomikal sprevid s slovensko zastavo in pel slovensko himno, povsod je prebivalstvo dostojno pozdravljalo naš svetel simbol, pred katerim se je dolžan odkriti ne samo vsak pošten Slovenec, ampak vsakdo, ki ve, kaj je narodna zastava. Tisti redki pa, ki se tega niso zavedali ali v svoji strupenosti in sovraštvu do naše slovenske stvari ter v svoji zakrknjenosti niso hoteli tega uvaževati, ti so dokazali svoj fanatizem, zagrizenost in neposlušnost zaslepljenost ter so sprejeli tudi svoje zasluženno plačilo.

Naj se prav nihče več ne vara! Prav nihče!

Slovenska mladina je idejno enotna

In je ne bo nihče več ustavljal na odločni poti, ki si jo je zastavila. Krinke so padle — za vse, prav za vse! Kdor ni danes z mladino; ni njen, ne narodov ter ga mladina in narod prišteva med one spekulante, ki so skrivaj vsega narodovega gorja! Nobenega popuščenja več! Slovenska domobranska mladina je na pohodu! Nihče je več ne ustavi! Njene vrste so vrste sinov mučenih slovenskih mater, očetov, bratov in sester, zato ne bodo popustili v bodoče niti za las od svojega programa!

Kdor se morda danes tiho ali skrivaj ustno ali pisмено zgraža zaradi klobute, ki jo je zaslužen prejel, ker ni pozdravil slovenske zastave, ali je žalil fante, naj pomni: Konec je vsakega popuščenja, konec sleherne komunistične propagande, konec tudi vseh tistih skritih tajnih sestankov. Tudi v javnih lokalih bo drugače, tudi v tramvaju in na promenadi. Z zločini in verolomni častnih besed, ki so v skladu s komunistično častjo, se fanatizirali še vedno zdravo slovensko mladino, ki pa sedaj ne pozna več popuščenja, najmanj v neizprosni protikomunističnem boju. Komunisti naj vedo, da jih sedaj ne bodo več krili bivši zaščitniki Badoglijeve klike, katerim so se prodajali njihove zavezniške ljubljanske komunistične obveščevalke vse zaradi ide-

je, ko so na drugi strani vpile o izdajstvu kmečkih fantov, ki so v slobodno zgrabili puško, da varujejo svoj dom pred roparskimi komunističnimi drhalmi.

Mnogim morda ne ugaja, da je

mladina tako »fanatična«

Ti naj pomni: Dokler ne bomo uničili komunističnega zaledja, razbili ljubljanske terenske odbore, odkrili in razbili njihovih skrivališ in zbirališč, naše delo ne bo uspešno! Potrebna bo še večja in brezpogojna kontrola, zasledovanje in potem izpolnjevanje že obstoječih zakonov, ki so nam sedaj služili le kot zakonodajne, ne pa izvršne! Le tako bomo odprli oč vsem, da bodo spregledali, drugim pa bomo dali pogum, da ne bodo oklevali!

Po Miklošičevi in Tyrševi ulici

Ljubljana je danes slišala prvič domobranski korak. Nastopil je sicer le majhen del, samo en bataljon prostovoljcev-civilistov, pa glejte, ali ni Ljubljana bila kakor onemela, ko je slišala fantovsko navdušenje. Videla je, da so v domobranstvu združene vse tvorne narodove sile, zato je tako resno sprejela današnji spontano manifestacijo domobranske misli. Zastava je plapolala na čelu spreveda in tisoč moč in fantov so snemali klobuke njej v pozdrav. V kavarnah in restavracijah so fante vstajali, slovenska zastava in domobranci pa so šli ponosno mimo njih ter jih vabili v svoje vrste.

Če se danes kdor koli in od koder koli pritožuje radi opozoril, ki so padla iz ušes ljenih prostovoljskih vrst tistim, ki niso pozdravljali zastave, naj se spomni nedavnih dni, ko so vsi morali pozdravljati vsako zastavo.

Manifestacije pred pošto

Okrog četrta na dvanajst je je domobranski sprevid ustavljal na Cesti 3. maja, kjer se je ob pločnikih zbrala množica ljudstva.

Himna slovenskih domobrancev je donela po mestnih ulicah, kakor v en val pa sta se zili narodna himna »Naprej zastava slave!« in domoljubna »Hej Sloveni!« Vsa ulica je pela in navdušenje je prevzelo tudi občinstvo, ki se je pridružilo manifestantom. Razumljivo, da se je kljub vsemu temu cestni promet nemoteno vršil dalje.

Manifestacija domobrancev misli se je še bolj razgibala, ko je nastopil govornik domobrancev-prostovoljcev g. Ljanko Urbančič. Kratke so bile njegove odločne besede, zato pa tembolj jedrnat.

Slovenski domobranci, zdravo! — »Bog z nami!«

Tak je domobranci pozdrav. Ljubljana je slišala danes njegov odmev.

Po tem pozdravu je prostovoljcev med drugim pribil:

»Tovariši, rodili smo se zato, da dvignemo zastavo in jo poneseemo pred svojim narodom. Naša vest je čista, zakaj prišli smo zato, da kri ustavimo in ne da bi jo prelivali! — Prav zato je z nami vsemogočni Bog. (Tako je živel domobranci! Navdušenje ovacije.)

Mi ne bomo klonili, zakaj naše dnevo povelje je: ustvariti novo javno mnenje! (Tako je!) Rdečih sovražnikov se ne bojimo, ko pa vendar umirajo za svoje zaveznike, Badoglijeve izdajalce, ki so le enkrat ubogali svojega kralja, namreč takrat, ko jim je zapovedal: Mrt (Dol z njimi! Smeh.)

Nato je pribil:

»Drzemo si izjaviti, da so tisti, ki gledajo na našo borbo s prekrizanimi rokami, spekulanti! Nepristano in nepristano ponavljanje in zagotavljanje pri svoji časti, da je vsaj naši preostali mladini v teh trenutkih na izbiro samo dvojje: puška ali kramp. (Tako je!) Dol s spekulanti! Ogorčeno vzklikanje se dolgo časa ni poleglo.)

In preden se zakopljemo v bojne rove, je nujno, da pregledamo lastne vrste. Pred-

vsem pa, da si izvrstno izvežbamo spomin, zakaj treba je, da imamo čiste račune za bodočnost. In poslednjič: Vemo za stavek, ki je resda star in obrabljen, pa si ne morem kaj, da ga ne bi še in še ponavljal na ves glas:

»Kdor ni z nami, je proti nam!« (Tako je! Vzklikanje domobrancev dolgo časa ni poleglo, dokler ni zadonela himna: »Hej Sloveni!«)

Občinstvo posluša domobrančev besedo

Ob pol dvanajstih se je pričel po zvočnikih radio prenos govora domobrancev-prostovoljcev slovenskega pisatelja g. Stanka Kolpra. Glavno vsebino govora prinašamo na prvi strani.

Na obrazih občinstva, ki se je zbiralo na kraljih pred zvočniki, je lahko vsakdo ugotovil zadovoljstvo: Vendar je že padla beseda tudi Ljubljancem!

Manifestacija se je zaključila okrog enih, ko so se prostovoljci mirno razšli.

Ljubljana je slišala domobranski korak in prisluhnila njenemu odločnemu taktu. Videla je združene narodove sile in mnogi so odhajali z zadovoljstvom in pomirjenimi na svoje domove.

=====

Ali ste že kupili?

Svetovno znani Scottov roman v slikah

»IVANHOE«

je najlepše branje in darilo.

Velja: broširan 35 lir. v polplatno vezan 45 lir. v celo platno vezan na najfinjšem papirju 80 lir. Dobl se v veči ljudske tiškarne in v knjižarnah. Naročila sprejema uredništvo Slovenca.

Poljci so počastili spomin osolniških žrtev

Sedaj so znana tudi ostala imena onih mučencev, ki so padli na Velikem Osolniku, kjer je pokopanih tudi deset najboljših poljskih fantov

Dev. Mar. v Polju, 10. oktobra.

Leto za letom se je naša fara spominjala na današnji dan — dan žeganja — groznega dneva, ko je potres zrušil naselje in staro cerkev. Na teh ruševinah so naši predniki zgradili novo cerkev. Vsa leta sem je donel z njenih lin mogočen glas poljskih zvonov in se razlegel čez polje tja do Ljubljane. Bil je to glas veselja, ki je klical in vabil Poljane v njihovo varno svetišče.

Letos pa je šlo žeganje vse drugače mimo nas. Zvonovi poljske cerkve so žalostno odmevali, saj so peli pesmi, ki je hitela preko polja in holmov tja na Vel. Osolnik, kjer so 13. septembra padli, zadeti od komunistične krogle naši najboljši poljski fantje.

Deset junakov in mučencev

Sedaj so znana že druga imena naših fantov, ki so padli ali bili pobiti od komunističnih morilcev na Vel. Osolniku. Stirje — Resman Jože, Menoni Vinko, Gaizan Jože in Janjnik Maks — so padli kot junaki v boju z onimi komunističnimi tolpmi, ki so se le pod krinko zakletih obljub, da se jim ne bo nič hudega zgodilo, lahko približali fantovskim položajem na Vel. Osolniku. Ko so v soglasju s komunistično častjo vse to prelomili, tedaj so se junaški fante postali. Vili v bran in padli kot junaki. Na Osolniku so komunistični morilci ubili vslednjega fanta Urbančiča Franceta. Šest poljskih fantov, katerih imena ne bodo nikdar pozabljena v naših srcih, pa je zadela komunistična krogla. S sodražskimi, gregoriskimi in ortniškimi fanti jih je zloglasni morilec Daki, ko jih je sstelel do srca, dal postaviti v vrsto talcev in jih ukazal s strelom v tilnik pobiti. Tako so padli med sedaj znanimi fanti (nekatera imena smo že objavili v petkovki številki »Slov. doma« — op. uredništva) iz našega kraja Dimnik Martin, Novak Jaroslav, Snaj Srečko, Tuma Mano in Urančič Tone.

Njihovi grobovi so sedaj na njivi za cerkvijo na Vel. Osolniku. Tu čakajo junaški

fante vstajenja, pa tudi dnava, ko bomo prišli ponje, da jih poneseemo v blagoslovje, ne zemljo v našo farno.

Tem fantom so danes zvonili poljski zvonovi, tem fantom junakom, mučencem, je vrela iz naših src molitev za našo domovino. Slovenska zastava na Domobranskem domu pa je plapolala in se zibala v vetru, kakor da bi hotela pozdraviti teze hribe grobove naših junakov na Vel. Osolniku.

V domobranskem domu

Dvorana Domobranskega doma je bila dones popoldne vse drugačna kakor navadno. Po tolkih letih so naši fantje razpeli na oder slovensko zastavo z novim pokrajinskim grbom. Pa tudi okolje trobojnice je bilo v duhu današnje spominke proslave. Razpelo s Križanim, slovenski sopek z rožmarinom, nagelji in roženkaviom, zelenje, vse pa zavito v krvavordčo zaveso, ob strani pa domobranske puške, to so bili simboli, ki so odkrivali pomen današnje proslave, posvečene našim junaškim borcem in mučencem.

Pred številnim občinstvom in domačimi Domobranci se je po pozdravu domačega poveljnika pričela slavnost s himno: »Hej Sloveni!« Sledila je recitacija po Ivanu Cankarju iz »Podobe iz sanj«. Globoko so presunili besede našega velikega preroka Cankarja, ki nam je v svoji črtici »Nedelja« tako preprosto govoril. Recitator g. Hiršeger Rudolf jebral besede našega preroka Cankarja Ivana. Kakor da bi nam govoril danes, se nam je zdelo.

»Ti, kaj praviš, zakaj je umolknila Marija na hribu? Kaj je ni več?«

In dalje! »Gruda molči, ta naša gruda, ki je nekoč tako veselo in glasno prepevala z nami. Ne gane se; nobena prošnja, noben klic je ne zdrani. Gozd ne žumi več, tiho je polje, škrlanci so obnemeli.«

Oj, saj ni nedelja; veliki petek je, dan trpljenja, kesanja in brislosti! Nemi kleče kristjani v tih, temni cerkvi, krkajo si na prsi, čela jim klonijo do mokrih tal, in blede

večkrat na dan poškopljajo avto, ker je bilo že vroče in prašno.

Znašel sem se v sobi na stolu. Za mizo so sedeli trije gospodje in vsak je imel pred sabo nekakšno papirje. Gledali so zdaj papirje zdaj mene. Moram reči, da nisem čutil nobenega straha. Imel sem veliko zaupanje vase in sem čakal vprašanj.

Gospod profesor — bil je plešast — se je obrnil k meni in rekel s svojim visokim, sladko prilaznim glasom:

»Štefan Vojislav.«

Danes, po desetih letih, ne vem o Štefanu Vojislavu nič več, prej kaj manj. Spominjam se le še, da je živel, ko so letnice pisali lahko kar s tremi številkami. Bil je knez ali kralj, bojeval se je s sovražniki, to je vse, kar mi je znano o tem človeku.

V tisti uri pa, ko so gospodje čakali, da se mi jezik razveže, so mi molgnali kar otprnili. Najprej sem molčal, potlej pa sem storil kot človek, ki se hoče rešiti iz blata, pa le še globlje zagazi vanj. Ker namreč o Štefanu Vojislavu nisem znal povedati dosti več, ko nič, sem začel modrovati o stvarih, ki so se tega Štefana le skromno dotikale.

Plešasti profesor me najprej ni pustil govoriti, kakor bi jaz rad. Ker pa je mislil, da bližnjice boljše poznam ko široko cesto, sem moral govoriti o bližnjicah.

Gledal sem skozi veliko okno in se trudil, da bi zbral raztreseno znanje, ki se je tako sramotno potuhnilo in me pustilo na cedilu. Na sosednji strehi je molel v svetlo nebo črn dimnik, iz dimnika pa se je sukal dim. Moje oči so se zastarele v tisti dim,

ki se je zgubljal v dopoldansko bleščavo. Iz li moje glave pa se je počasi zgubljalo še tisto zmešano znanje.

Ko sem predložil molčal, so gospodje vstali. Tedaj sem vedel, koliko je ura. Globoko sem se priklonil, čeprav sem komaj stal na nogah, nato pa ko brez glave korakal na hodnik, se odmahnil po stopnicah in despel na sončno cesto. Imel sem na sebi črno zakmašno obleko in ko sem se videl takega, se mi je srce razžalostilo in bilo me je strašno sram.

Osem let v gimnaziji sem bil odličnjak. Poučeval sem druge, gosposki starši so me stajljali svojim otrokom za zgled. Delal sem čast svojim domačim in dobrotnikom. Potlej pa pridem na univerzo in pri prvi skušnji padem. Takrat nisem razumel, kako se je moglo to zgoditi, danes pa mi je vse jasno: preveč sem zaupal vase in v svoje znanje. Da skušnje lahko ne napravim, mi še na misel ni prišlo.

Ko mesečen sem hodil tisti dan po Ljubljani. Ni mi bilo ni za jed ni za pijačo, najmanj pa mi je bilo za znanee in prijateljstvo. Bil sem sam sebi odveč in to je nekaj najhujšega, kar si more človek misliti. — Vsakovrstne misli so me obhajale, delal sem sklepe in naklepe, kakršne more delati samo pijan človek. Jaz sem bil čisto trezen, ali bolje, bil sem pijan od užaljenosti. Užalile pa so me bile visoke šole, užalili me profesorji, razočaralo me bilo mesto Ljubljana — mene, ki sem bil osem let odličnjak in dober zgled vsem slabim. Dalje.

lih borcev, so nas potolžile zopet Cankarjeve besede:

»Velikega petka je bilo treba za veliko nedeljo: smrti Boga samega je bilo treba, da je zavznilo in zapelo poniznoman človeku veličastno vstajenje.«

Po teh resnih besedah je spregovoril še zastopnik Domobrancev. Trda je bila njegova beseda, trda kot čas, ki zahteva od Domobrancev jeklene volje in vztrajnosti. Ni bila to beseda grožnje, bila je le opomin vsem spekulantom in oprežežem ter napoved boju vsem, ki so se danes potuhnil in hočejo v času, ko gre za narodni obstoj, še naprej rovariti v škodo slovenskega naroda. Padla je tudi obsodba čez vse one, ki so se dve leti in pol družili s pobeglimi izdajalci, na drugi strani pa s prstom kazali in z zlobnim jezikom obrekovali slovenske fante, ki so čuvali svoje domove pred komunističnimi morilci, njihovimi zavezniki in tujnimi plačanci. »Osmi september je bil,« tako je dejal govornik, »rešeto tudi za našo farno. Pokazalo se je, kdo je Slovenec in pošten, pokazalo se je jasno, kdo je soodgovoren za naše gorje, kdo soodgovoren za zločinsko delo komunistične OF.«

Govornik je tudi obračunal s vsemi poljskimi komunističnimi propagandisti, ki niso kajtarji, ampak le dobro situirani ljudje, ki so prav tako kakor ljubljanski kavarniški galini skrivaj gorja, ki je prišlo nad naš narod. Še enkrat je pribil, da je prišla danes dvanajsta ura, ura prerjenja in ura vstajajočega, neizprosnega maševanja; ura neodložljivega plačila za vse neposredno in posredno delo na škodo našega naroda.

Globoko je presunila vse navzoče deklamacija Zupančičeve pesnitve: Grobovi tulijo (g. Resman). Nato je spregovoril še zastopnik ljubljanskih prostovoljcev, g. Ljanko Urbančič, ki je prinesel pozdrave ljubljanskih domobrancev.

Ob zaključku je zaorila po dvoran domobranska himna in z njo se je tudi dostojna domobranska slavnost lepo zaključila.

Mračilo se je že in zvonki poljskih zvonov so odmevali čez polje, ko je še donela po vasi fantovska pesem »Pa kedo bo dekle ljubil, pa kedo oo praprot žel, pa jaz bom dekle ljubil, ko bom k vojakom šel.«

Pesem je utihnila šele, ko so se skрили zadnji sončni žarki za gorami v pozdrav poljskim fantom in zlatili obrise naših hribov tja do Vel. Osolnika, kjer počivajo junaški poljski fante. Ave Marija je zavznilo, in pred Marijinim oltarjem, pred katerega so prihajali Poljani na dan žeganja s takim zaupanjem vsa leta, so se zbrali poljski fante in moške ter molili za pokoj duš prijateljev — soborcev.

Slovesnost na naši univerzi

Danes ob tri četrta na dvanajst bo pred našim vseučiliščem manifestacija slovenske akademске mladine. Pri tej priliki bo na univerzitetnem poslopiju izobežena slovenska zastava in s tem simbolno poudarjeno, da hoče akademska mladina obvarovati slovenski značaj svojega najvišjega znanstvenega zavoda in manifestirati za avtentično slovenskega naroda in zanje iti tudi v boj. Med manifestacijo bo tudi govor.

BERITE SLOVENSKI DOM

»Trgovec s številkami«

ali iznajdljivost res ne pozna nobenih meja

Ljubljana, 11. oktobra.

V vojnih časih so ljudje res še neprimerno bolj iznajdljivi kakor v mirnih. Pa ne mislimo pri tem na številne izume in novosti, ki jih je vojna prinesla na polju izdelovanja raznega čedalje učinkovitejšega orožja, ali na vse mogoče slajne nadomestke pri prehrani ali drugod, temveč tudi na čudovito iznajdljivost, ki jo nekateri kažejo vespovsod. Vseko priliko znajo neverjetno bistro izkoristiti, seveda samo sebi v prid in jim je pri tem kaj malo mar, če zlorabljajo še tako stisko drugih, sicer manj iznajdljivih, zato pa toliko bolj poštenih.

Po zadnjih velikih apremembah, ki jih je doživela Ljubljana, je življenje marsikje v mestu zelo oživilo, med drugim tudi v Tomanovi ulici, kjer dajejo dovoljenja za prestop čez mestno zaporo. Ne nameravam pri tem naštevati na dolgo in široko vseh razlogov, zaradi katerih bi Ljubljancem, ali vsaj tisti, ki začasnó žive v Ljubljani, radi dobili takšno dovoljenje. Povedati hočem le, da so se tam v Tomanovi ulici za-

čelo zbirati vsak dan številneje trupe ljudi, ki bi šli radi po opravkih čez mestno zaporo. Ker je bilo med njimi tudi mnogo ljudi, ki mislijo, da imajo vedno kakšno prednost pred drugimi, je seveda prišlo tudi do precej razburljivih prizorov, skoraj do pretepa, tako da so kmalu tudi tu morali nastopiti reditelji, ki so ljudi hitro postavili v vrsto ter pazili, da ne bi kdo koga po krivdi prehitel. Ker je bilo teh prisilcev le preveč, da bi še tisti dan val prišli na urdo, so na uradu za izdajanje dovoljenj uredili tako, da so ob koncu uradnih ur dali vsem, ki so tisti dan zastoj čakali, številke, kot nekako izkazilo, da imajo drugi dan pravico, priti takoj na vrsto. To je bilo seveda prav in pošteno. Tako sta bili drugi dan pred tistim poslopjem na Tomanovi ulici dve, čisto ločeni vrsti čakalcev, ena na levi, druga na desni, ena s številkami, druga brez njih.

Iz dolge vrste onih, ki so čakali šele na številke, je čez nekaj časa stopila gosposka ženska, ki se ji je očitno zelo mudilo iz Ljubljane. Po kakšnih opravkih, ne vem, res je le, da se ji je moralo zelo muditi, ker drugače zahtudno ne bi bila tako nestrna. Stopila je naglo k neki preprosti ženski, ki je bila pravkar dobila številko, da bo z njo drugi dan prišla hitro na vrsto, ter jo prosila, naj ji svojo številko — proda. In a tem se je začelo nekaj, kar bi skoraj lahko imenovali nov poklic. Nek prebrisane je namreč prisluskoval temu ne navadnemu razgovoru med obema ženskama, in poročila se mu je lepa domislila, vsaj njemu se je zdelo lepa. Sklep je v njem dozorel. Ni imel prav posebno nujnih opravkov onkraj mestne zapore, vsaj važnejših ne, kakor pa je bilo tisto, za kar se je odločil.

Cez nekaj časa so tudi njemu dali številko, da mu drugi dan ne bo treba predložiti čakati. A mož si je mislil: prodam svojo številko za štiri ali pet kovačev, se potem spet postavim zadaj v vrsto in če danes ne dobim nove številke, jo bom pa jutri. In res mu ni bilo treba dolgo ponujati svoje prve številke na prodaj. Oglasil se je debelušni gospod in mu ponudil zanjo kar šestdeset lir. Seveda mu jo je fant takoj prodal, ustregel možu in sebi, čeprav je pri tem zbudil precej ogorčenja pri drugih. Potem jo je naglo pobrisal, da ga ne bi razkrinkali še tisti, ki so imeli nalogo skrbeti za red. Ko se je razburjenje med čakajočimi poleglo, sem tega iznajdljivca že opazil, kako se je počasi spet približal dolgi vrsti, seveda od zadaj, in čakal na drugo številko. Verjetno je prišel še tretjič in četrto, ali pa je koga od svojih domačih poslal tja, da ne bi sam postal le še malo preveč sumljiv. Njegova »trgovina« pa je bila hvala bogu »odprta« le nekaj dni.

Ljubljana

Koledar

Ponedeljek, 11. vinotoka: Marijino materinstvo; Filonida, sveta žena; Tarak, mučenec.

Obvestila

Razdeljevanje moke

Pokrajinski prehranjevalni zavod v Ljubljani poziva vse peke, trgovce in druge v Ljubljani, naj dvignejo v uradu na Novem trgu št. 4-II. nakazila za moko za nadaljnji deset dni v oktobru, po sledečem redu:

Dne 11. oktobra 1943 peči.

Dne 12. oktobra 1943 trgovci od A do M.

Dne 13. oktobra 1943 trgovci od N do Z.

Potrošniki bodo na odrezke za kruh ali moko št. 13 do 22 prejeli za vsak dan po 150 gr kruha ali po 124 gr moke, od tega dve tretjini pšenične in eno tretjino ržene ali ječmenove moke.

Ponovno opozarjamo potrošnike naj čimprej dvignejo koruzno moko na odrezke štev. 11 in 12 pri svojem trgovcu, odnosno pri trgovcih, ki jo še imajo na zalogi.

Naročniki naj sami pridejo po Svetlove knjige v upravo, ker knjig ne bomo pošiljali po pošti!

Danes zjutraj je umrla v 76. letu starosti ga. Judita Medved roj. Suha, vdova na trgovcu Josipu Medvedu.

Vinko Beličič:

Na vinski straži

»Bog bodi zahvaljen za tisti las, recite je menil Janez.

»Hočete čuti, kaj se mi je nekoč zgodilo? Samo malo dolga storija je.«

Jaka mu je zvrhal kupico in je porinil predenj.

»Piš prej, potlej bomo pa čuli zgodbo.« Dominik si je obrisal usta in rekel: »Sveča se manjša. Kar ugasnimo jo, saj v temi je še lažje govoriti in še lažje poslušati. Bo kdaj drugič bolj prav prišla.«

Med polkni se je tihotapila v zidanicu skopna nočna svetloba. Dominik se je naslonil na podboj, se zagledal v temne obrise treh glav in začel zlagoma govoriti.

»Preden je človek gospod, mora napraviti vrsto preskušanj. To je seveda tudi potrebno. Gospod namreč ni tisti, ki ima samo zlata očala in gladke roke, s prazno glavonoši pokonci ko njdovo stebelce gluh klas. Pravi gospod tudi nekaj zna. Bolj pa si glavo beliš, več znaš. Jaz sem si v življenju že